Anayasa Mahkemesi B. No: 2023/4949 (22.07.2026)

Karar metni resmî kaynaktan aktarılmıştır; heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2023/4949)

Karar Tarihi: 22/7/2026

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, açık görüş gününün öğrenim gören çocuklarla görüşmeyi sağlayacak şekilde belirlenmesi ve pandemi döneminde yaptırılmayan açık/kapalı görüşlerin sonradan telafi edilmesi taleplerinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan Kilis L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Kurum) bulunmaktadır. Başvurucu; hafta içi öğrenim gören çocuklarıyla yapacağı açık görüşlerin hafta sonuna alınmasını, eşiyle yapacağı kapalı görüşlerin ise hafta içi olmasını Kurumdan talep etmiştir. Başvurucu, ayrıca pandemi döneminde yaptırılmayan açık/kapalı görüşlerinin de telafi görüşü olarak tarafına verilmesini talep etmiştir. Kurum, her iki talebin de reddine karar vermiştir.

3. Başvurucu, söz konusu Kurum kararlarına karşı Kilis İnfaz Hâkimliği (Hâkimlik) nezdinde şikâyette bulunmuştur. Şikâyet dilekçesinde başvurucu; çocuklarının öğrenim görmesi nedeniyle hafta içi ziyaretine gelemediklerini, psikolojilerinin olumsuz etkilenmesi nedeniyle kapalı görüşe de gelmek istemediklerini belirterek çocuklarıyla yapacağı açık görüşlerin hafta sonu, eşiyle yapacağı kapalı görüşlerin ise hafta içi yaptırılmasına yönelik talebinin Kurum tarafından reddedilmesi nedeniyle aile ilişkilerinin zarar gördüğünü ifade etmiştir. Başvurucu, ayrıca pandemi nedeniyle yaptırılmayan görüşlerinin telafi görüşü olarak tarafına sağlanmasına yönelik talebinin de haksız bir şekilde reddedildiğini belirtmiştir.

4. Hâkimlik tarafından 23/11/2022 tarihinde başvurucunun taleplerinin ayrı ayrı reddine karar verilmiştir. Ret kararının gerekçesinde; Kurumun hafta içi ve hafta sonu ayrı ayrı görüş günü planlaması yapamayacağı, zira kurumda bulunan hükümlü sayısı ve kurum içi müsaitlik durumunun birlikte değerlendirildiği ve bu durumun kurumun inisiyatifinde olduğu ifade edilmiştir. Kararda ayrıca açık/kapalı telafi görüşlerinin uygunluk durumunun Adalet Bakanlığınca (Bakanlık) belirlendiği ve Kurumun, Bakanlığın aksi yönünde herhangi bir karar alamayacağı sonucuna varılarak başvurucunun taleplerinin reddedildiği belirtilmiştir.

5. Başvurucu, bu karara karşı önceki iddialarını tekrar ederek itiraz etmiştir. Kilis Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 9/12/2022 tarihinde itirazı kesin olarak reddetmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi; ret kararında başvurucunun ziyaret günlerinin Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmeliğin 5. maddesinin (p) bendi uyarınca kurum güvenliği, personel durumu ve kapasitesi gözönünde bulundurularak Kurum kararı ile yaptırılabileceğini ifade etmiştir. Kararda ayrıca telafi görüşlerin ancak Bakanlığın görüş ve yetkisinde olduğunu, dolayısıyla Hâkimlik kararının yerinde olduğu sonucuna varılarak itirazın reddedildiğini ifade etmiştir.

6. Nihai kararı 15/12/2022 tarihinde öğrenen başvurucu 13/1/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Öte yandan başvurucu 16/3/2025 tarihinde tahliye edilmiştir.

8. Komisyonca adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Ziyaret Gününün Öğrenim Gören Çocuklarla Görüşmeyi Sağlayacak Şekilde Belirlenmesi Talebinin Reddedilmesi Nedeniyle Aile Hayatına Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucu, örgün eğitime devam eden çocuklarıyla yapacağı açık görüşlerin hafta sonuna alınmasına yönelik talebinin haksız bir şekilde reddedildiğini belirterek aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Bakanlık görüşünde; başvurucunun aile hayatına saygı hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuru, aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Hükümlü ve tutukluların haftalık telefon görüşme gün ve saatlerinin öğrenim gören çocuklarıyla görüşme sağlayacak şekilde tespit edilmesi gerektiğine ilişkin genel ilkeler Anayasa Mahkemesinin (emsal başvuru) ([2. B.], B. No: 2020/99, 11/3/2021, §§ 34-38) kararında açıklanmıştır. Bu bağlamda Anayasa'nın 20. ve 41. maddeleri, ebeveynin çocuklarıyla bütünleşmesinin sağlanması amacıyla tedbirler alınmasını isteme hakkını ve kamusal makamların bu tür tedbirleri alma yükümlülüğünü içermektedir. Mahkemeler, idari makamlar ve yasama organı tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde çocuğun üstün yararının gözetilmesi ve aile ilişkilerinin sürdürülmesini sağlayacak şekilde hareket edilmesi devletin pozitif yükümlülüklerinin gereğidir. Hükümlü ve tutukluların bazı haklarının sınırlandırılması, tutulmanın kaçınılmaz sonucu olsa da ceza infaz kurumu idaresi hükümlü ve tutukluların ailesiyle temasını sağlayacak tedbirler almak zorundadır. Bu tedbirler alınırken çocuğun yüksek yararı gözetilerek kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile aile hayatına saygı hakkı arasında adil bir denge sağlanmalı ve bu konuda ikna edici gerekçeler ortaya konmalıdır. Telefonla görüşme hakkı konusunda tespit edilen bu ilkeler, açık ve kapalı görüşlerin çocuk ve ebeveynin aile bağlarını sürdürecek şekilde temas etmesini sağlaması bakımından da geçerlidir (aynı yönde değerlendirmeler için bkz. (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2020/9239, 8/6/2023, § 10; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2020/37466, 8/2/2024, § 10; (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2020/8674, 8/6/2023, § 9).

14. Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan ve aynı yöndeki diğer kararlarında (B. No: 2020/99, § 43; B. No: 2020/9239, § 12; B. No: 2020/37466, § 12; B. No: 2020/8674, § 11) çocuğun üstün yararının da gözetilerek aile ilişkilerinin devamlılığını sağlayacak şekilde hareket edilmediği, telefonla görüşme ve ziyaret gününün hafta sonu olacak şekilde ayarlanmasının kurumun güvenliğini ne şekilde tehlikeye düşüreceğinin ilgili kararlarda somut ve yeterli şekilde açıklanmadığı belirtilerek aile hayatına saygı hakkı bakımından devletten beklenen pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

15. Başvurucunun çocuklarının örgün eğitime devam ettiği ve açık görüş hakkının hafta içi kullandırılması nedeniyle çocuklarıyla görüşemediği konusunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Buna rağmen idari ve yargısal makamlar, başvurucunun talepleri bağlamında çocuğun üstün yararını da gözönüne alarak aile ilişkilerinin devamlılığını

sağlayacak şekilde hareket etmemiş; kararlarında açık görüşlerin hafta sonu, kapalı görüşlerin hafta içi olacak şekilde ayarlanmasının Kurumun güvenliğini ne şekilde tehlikeye düşüreceğine yönelik ilgili ve yeterli gerekçelere yer vermemiştir. Bu nedenle somut başvuruda yukarıda değinilen kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

16. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Pandemi Döneminde Yaptırılmayan Açık/Kapalı Görüşlerin Sonradan Telafi Edilmesine Yönelik Taleplerinin Reddedilmesi Nedeniyle Aile Hayatına Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

17. Başvurucu, pandemi döneminde yaptırılmayan açık/kapalı görüşlerin telafi görüşü olarak tarafına verilmesine yönelik talebinin haksız bir şekilde reddedildiğini belirterek aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

18. Hükümlülerin ziyaret ya da görüş hakkı 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 83. maddesinde düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesi, somut başvuruya konu olan tedbirleri (emsal başvuru) kararında kanunilik ölçütü bağlamında incelemiştir. Anayasa Mahkemesi; yukarıda belirtilen kanuni düzenlemenin mahpusların ziyaret hakkının ortadan kaldırılması ya da engellenmesi konusunda idari makamlara açık ve genel bir yetki vermediğini, aile hayatına saygı hakkına yapılan bu müdahalenin salt idari makamların kararlarına dayandığını tespit ederek müdahalenin kanuni dayanağının olmadığına karar vermiştir ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2020/38826, 20/7/2023, §§ 55, 57, 58). Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, başvurucunun aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ve eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında tazminat ödenmesine karar vermiştir.

19. Somut olayda; başvurucunun pandemi döneminde yaptırılmayan açık/kapalı görüşlerinin tarafına telafi görüşü olarak verilmesine yönelik talebinin, telafi görüşlerin ancak Bakanlığın görüş ve yetkisinde olduğu, Kurumun bu konuda bir yetkisinin olmadığı gerekçesiyle reddedildiği görülmektedir. Bununla birlikte başvurucunun belirtilen salgın hastalık döneminde ziyaretçi görüşleriyle ilgili herhangi bir şikâyetinin olmadığı gibi, bu dönemden sonra görüş haklarını kullanamadığına ilişkin bir iddiası da bulunmamaktadır. Bu anlamda kamusal makamların ve yargı mercilerinin konuyla ilgili işlem ve kararlarının aile hayatına saygı hakkına müdahale niteliği taşımadığı değerlendirilmiştir.

20. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucu, ihlalin tespiti ile toplamda 1.800.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

22. Başvurucunun tahliye olduğu görülmekle ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

23. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Ziyaret gününün öğrenim gören çocuklarla görüşmeyi sağlayacak şekilde belirlenmesi talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Pandemi döneminde yaptırılmayan açık/kapalı görüşlerin sonradan telafi edilmesine yönelik taleplerinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminatın ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

Ç. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

D. Kararın bir örneğinin bilgi için Kilis İnfaz Hâkimliği (E.2022/2826, K.2022/2967) ile Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/7/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.